

ШЛЯХИ ТА ПРИЧИНИ ІНТЕГРАЦІЇ АНГЛІЦИЗМІВ У СУЧАСНУ НІМЕЦЬКУ МОВУ

Анотація. У статті досліджено запозичення у сучасній німецькій мові, обґрунтовано значення процесів інтеграції, трансформації, адаптації англіцизмів та впливу англійської мови на різних етапах розвитку німецької. Розглянуто актуальні причини запозичень та їхню здатність інтегруватися в сучасну німецьку мову, її різноманітність шляхів сприйняття іноземної лексики та особливості їх адаптації до „основної системи“ німецької мови. Проаналізовано основні шляхи інтеграції англіцизмів і виявлено способи проникнення їх у лексичну систему німецької мови. Зроблено висновок, що засвоєння іншомовної лексики є складним багаторівневим процесом, що відбувається на різних рівнях мовної системи. Серед них – лексико-семантичний і словотвірний рівні становлять вищі ступені асиміляції лексичних запозичень, підґрунтя яких складає освоєність запозичень на графічному, фонетичному та морфемному рівнях.

Ключові слова: англіцизм, запозичення, процес інтеграції, асиміляція, адаптація, сучасна німецька мова.

WAYS AND CAUSES OF ANGLICISMS INTEGRATION INTO MODERN GERMAN LANGUAGE

Summary. The article deals with the borrowings in modern German language, substantiates the importance of the processes of integration, transformation, adaptation of anglicisms and the influence of English at different stages of the development of the German language. The influence of English on the gradual formation and development of the German lexical system was investigated and it was confirmed that not all borrowings were assimilated to the German norms, but only those that were effectively used in linguistic communication. It is found that the increasing use of Anglo-American words and phrases is changing the German language faster and more comprehensively than Latin and French in previous centuries. Topical reasons for borrowings and their ability to integrate into modern German are considered. Various ways of perception of foreign vocabulary and the peculiarities of their adaptation to the "main system" of German are considered. The main ways of integrating anglicisms are analyzed and the ways of their penetration into the lexical system of the German language are revealed. It is investigated why so many English borrowings have found their way into modern German and have shown the advantages of integrating English concepts into German, and hence, the foreign language borrowed in its phonemic, spelling and morphological features. The influence of English on modern German is recognized as one of the strongest and in the commonly used vocabulary it is the most noticeable of all directions. Different parts of the language develop at different speed. The vocabulary (lexicon) is developing most rapidly, whereas such spheres as phonology and morphology are developing much more slowly. It is proved that modern borrowings are characterized by the fact that they are very easy to integrate into modern German since anglicisms, in contrast to German lexemes, practically do not change their form due to the belonging of English to analytical languages. We make the conclusion that mastering a foreign language vocabulary is a complex multilevel process that occurs at different levels of the language system. Among them lexico-semantic and word-building levels are higher degrees of assimilation of lexical borrowings, the basis of which is the development of borrowings at the graphic, phonetic and morphemic levels. And the process of English borrowings integration into modern German takes place almost automatically.

Keywords: anglicisms, borrowings, the process of integration, assimilation, adaptation, modern German language.

Постановка проблеми. Через різноманітні зв'язки між носіями мови, безпосередні культурні відносини, міжнародну співпрацю виникає мовна асиміляція, мовні контакти, взаємовплив мов і, як наслідок, відбувається процес запозичення. Упродовж століть німецька мова зазнавала впливу інших мов, збагачувалася іншими словами, змінювалася, позаяк активно абсорбувала елементи інших мов. Іншомовна лексика зберігала свої фонетичні, орфографічні та морфологічні ознаки. Іншомовні слова, своєю чергою, збагачують німецьку мову, розширюючи таким способом її лексичний склад.

Найбільший вплив мали латинська, грецька та французька мови, а з другої половини ХХ століття німецька мова перебуває під значним впливом англійської, правильніше було б навіть сказати її американського варіанта. Зростаюче

використання англо-американських слів і фраз змінює німецьку мову швидше і всебічніше, ніж латинська та французька в попередні століття. Слід сказати про вплив англійської мови на поетапне формування і розвиток німецької лексичної системи. Хоча вплив англійської мови сильний, проте не всі запозичення асимілюються до норм німецької, а лише ті, які ефективно використовуються у мовному спілкуванні. Іноземні слова та фрази автоматично не проникають у німецьку мову і, всупереч думкам деяких мовних критиків, не є результатом злісних намірів англійської, французької та інших носіїв мови. Навпаки, німці самі підбирають іншомовні елементи й активно використовують їх у власному мовленні. Як стверджує Мунске, «вплив англійської мови на німецьку є насправді „[...] притягуванням іншомовного та аж ніяк не нав'язуванням“ [12, с. 562].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема англійської мови є дуже актуальною. Цій проблемі присвячено багато праць англійських, німецьких, українських, російських авторів. Серед найактивніших дослідників, які досліджували зміни німецької лексики під впливом англійської мови й особливості адаптації англіцизмів у німецькій мові на сучасному етапі, є М. Альтлайтнер, Л. Бірман, С. Бурмасова, В. Котвицька, Л. Лісогуб, А. Міщенко, Л. Тілеман, К. Шерер, В. Янг та інші. У зв'язку із розширенням ареалу англійської мови, на думку німецьких науковців та дослідників Г. Мунске, Р. Траутманна, К. Геллера, Е. Айхлера, М. Ленерта, її впливу на німецьку мову важко було уникнути. Динамічний розвиток науки і техніки в США і, водночас, передове місце англійської мови у міжнародному спілкуванні сприяли процесу інтеграції англіцизмів у німецьку мову. Англійська мова є однією із найважливіших мов у науковій та електронній комунікації, економічній співпраці, рекламній діяльності й транспортному сполученні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Німецька мова запозичує слова та фрази з інших мов, її елементи часто містять певні характеристики, що ідентифікують їх як іноземні. З плином часу вони адаптуються до структур і правил мови прийому. Цей процес асиміляції називається інтеграцією (*Integration*). З іншого боку, Д. Шютте вважає, що іноземні слова адаптуються до іншої мови настільки швидко, що займають досить щільне місце в мові, тобто вважаються інтегрованими [18, с. 28].

Але навіть мова, абсорбуючи іноземні слова, не залишається незмінною, адже певні відмінні ознаки іноземної мови поступово спричиняють утворення нових структур. У цьому випадку можна говорити про трансференцію (*Transferenz*). Ці два явища, інтеграція та трансференція (*Integration, Transferenz*), узагальнено під терміном інтерференція (*Interferenz*). Якщо *Transferenz* означає „перенесення елементів, особливостей і правил однієї мови в іншу“, то інтеграцію Г. Мунске розуміє як „втручання мови одержувача у передання елементів, особливостей та правил“ [12, с. 563].

Однак П. Айзенберг передусім дивиться на здатність запозичень інтегруватися в німецьку мову загалом. Тобто він має на увазі повну адаптацію запозичень до „основної системи“ німецької мови, завдяки чому інтеграція відбувається в обох напрямках: обидві мови „інтегруються“ [6, с. 184]. Отже, між інтегрованими та неінтегрованими словами немає чіткої межі, найімовірніше, процес інтеграції слід розуміти як масштаб, за яким запозичення можуть розглядатися як процес асиміляції [15, с. 84].

Мета статті – розглянути особливості впливу англійської мови на німецьку мову, дослідити причини та шляхи інтеграції англіцизмів у сучасну німецьку мову.

Виклад основного матеріалу. Дослідження впливу англійської мови на сучасну німецьку є одним із пріоритетних напрямів філологічних студій, тоді як деякі бачать лише негативні аспекти англіцизмів, інші, особливо лінгвісти, намагаються об'єктивно та науково дослідити

новішу хвилю англіцизмів, поставити їх у перспективу та порівняти їх із минулими фазами впливу іноземних мов. Особливої значущості для філологів набуває не так квантитативно-квалітативний склад аналізованої іноземної лексики, як лінгвістичні шляхи її запозичення.

Під англіцизмами ми розуміємо спосіб вираження або значення з англійської мови, яке проникає в іншу мову. Це стосується абсолютно всіх сфер мовної системи (мовлення, синтаксису, семантики та лексики), сфери вживання мови та мовного рівня (мова науки, загальнонавчана мова, сленг тощо).

Великий німецький письменник Ф. Шиллер зазначав: “Мова є дзеркалом нації; коли ми дивимось у це дзеркало, перед нами постає великий образ нас самих” [17, с. 199].

Появилася мова з початку існування людства, завдяки чому її суть відкривалася у постійному пристосуванні до комунікативних і пізнавальних потреб мовних спільнот. У процесі дальшого становлення мови кожна нація не існувала сама собою, а взаємодіяла з іншими, переймаючи культури одна одної звичаї, та традиції. Одночасно це призвело до запозичення іноземної лексики [5, с. 163–177].

Форми іноземної лексики в сучасній німецькій мові вказують на лексику, яка повністю відповідає мовній системі і яка сприймається мовними учасниками не більш як іноземна, хоча вважається одночасно німецькою. Чітке визначення форми мови дає Вільгельм фон Гумбольдт: “Постійне і однакове у діяльності духу, спрямоване на те, щоб зробити артикуляційний звук здатним для вираження думки, взяте у всій сукупності своїх зв'язків і систематичності, і складає форму мови” [9, с. 324–340]. Форма кожної мови є неповторно індивідуальним утворенням, хоча у своїх істотних рисах вона і схожа до всіх інших мов. Можна дати визначення форми мови, але не можна дати визначення форми окремої конкретної мови, її внутрішньої форми, тому що “визначення форми мови представляється науковою абстракцією”. Він розрізняє “внутрішню форму мови” як глибинний принцип її походження, як своєрідність мовної структури, і “зовнішню форму мови” (звукову, граматичну і т.д.), у якій виявляється і втілюється внутрішня форма. А відбувається це також шляхом запозичення.

Поняття форми відкриває досліднику шлях до пізнання таємниць мови, до з'ясування її сутності. Незважаючи на цей шлях, він неодмінно упустить безліч моментів. І вони залишаться невивченими. Незрозумілими залишаться багато фактів, а окремі із них будуть ізольовані саме там, де в дійсності між ними є живий зв'язок [8, с. 40–43].

Англіцизми є запозиченнями із усіх різновидів англійської мови – американсько-англійської, британсько-англійської, африкансько-американсько-англійської та ямайсько-англійської [19, с. 24]. Виходячи із сьогоденної потреби англо-американізмів, вважаються такі вимоги більш ніж справедливими. При цьому, це не тільки багатство лексики, а й різноманітність шляхів запозичення, які роблять подібні явища нашого часу такими цікавими для лінгвістики й культури мови.

Певна річ, існує низка причин, чому саме так багато англійських запозичень віднайшли свій шлях проникнення в сучасну німецьку мову. Ймовірно тому, що як англійська, так і німецька мови, належать до групи германських, а, отже, мають спільне походження і високий ступінь спорідненості, який виражається в граматиці та лексиці обидвох мов. А це полегшує вивчення англійської мови як іноземної, і має, беззаперечно, переваги для інтеграції англійських понять в німецьку мову.

Іншомовна лексика запозичувалася у сукупності її фонематичних, орфографічних і морфологічних особливостей. Зокрема на запозичення лексики впливають як позамовні (екстралінгвістичні), так і мовні (внутрішньолінгвістичні) фактори [1, с. 85–86].

М. Ленерт причиною запозичень іншомовної лексики вважає:

– запозичення денотату, особливо помітний вплив латинської мови;

– культурні та наукові зв'язки, що завжди вели до запозичень. Таким чином, християнізація запровадила латинську і грецьку лексику (*Altar* – алтар, *Messe* – меса, *predigen* – проповідувати);

– літературні запозичення. У літературних джерелах трапляється така лексика, яка не мала жодних еквівалентів у німецькому писемництві;

– верховенство грецької та латинської мов. В епоху Відродження грецька й латинська вважалися мовами тогочасної науки [10, с. 8–88].

Актуальні причини запозичень англіцизмів на сучасному етапі розвитку німецької мови характеризують Н. Дашко та В. Лопушанський у посібнику „Англіцизми в сучасній мові“, наголошуючи на тому, що саме процес глобалізації значно посилив економічний, політичний та культурний вплив США, а водночас й англійської мови на інші країни. Як наслідок, англійська мова стала модною. Тому найголовнішою причиною запозичення на сучасному етапі, на їхню думку, є не потреба у позначенні нових понять, а мода, яка призведе не до збагачення мови, а, навпаки, до її занепаду [3, с. 12–13].

Дослідження англо-американського впливу на сучасну німецьку мову є „важливішим і потрібнішим із всіх напрямів“, зазначає Е. Ляйзі [11, с. 49–50]. При цьому він мав на увазі не тільки збагачення лексики, але й різноманітність шляхів сприйняття чужоземної лексики, прояви якої особливо цікавими є сьогодні для лінгвістики і культури мови. Йдеться про те, чи не існує небезпека очуження німецької лексики через запозичення англо-американізмів?

Вплив англійської мови на сучасну німецьку мову у сфері лексики без сумніву, найсильніший. Як показують результати різноманітних досліджень, щодо усної і писемної мови найчастіше використовуються види запозичення (евідентні), у складі яких усі ті мовні явища, що перебувають під „видимим“ впливом англійської мови або прямо запозичені з неї (*Sport, Handy, Video-Camera, Freestyle*). Приховані запозичення (латентні) є менш помітними й не так сильно впливають на німецьку мову. Це стосується запозичення слова (*Lehnbedeutung*), коли з англійської мови переходить тільки значення слова, позаяк сама форма або існує в німецькій мові, або перейшла давно і асимілювалася, проте

його значення в цих мовах відрізняються (слово *realisieren*, яке існує в німецькій мові давно, проте тепер отримало ще одне значення – *etwas erkennen*, запозичене з англійської мови) [7, с. 222].

У сучасній німецькій мові спостерігаємо також пряме і непряме (опосередковане) запозичення. Прямі запозичення пов'язані із запозиченням з предметом. Здебільшого запозичуються короткі слова, які легко вимовити (*Job, Fan, Hit, Song*), це, так би мовити, мовна економія. Багато цих слів утворюють складені іменники (*Partylook, Fanclub*). А коли слово потрапило в мову через мову-посередник, йдеться про непряме запозичення (слова *Festival, Meeting* прийшли з англійської мови через російську).

Процес інтеграції англійських запозичень в сучасну німецьку мову відбувається на різних рівнях мовної системи: фонологічному (фонетична адаптація, орфографічна адаптація) та морфосинтаксичному (для іменників – рід та множина, для прикметників – флективні форми для атрибутивного вживання, для дієслів – флективні форми дієприкметника II). Найчастіше частіше запозиченою частиною мови є іменник, крім того, він має найбільше труднощів при перекладі німецькою мовою, позаяк зазнає більше морфологічних модифікацій. Це стосується визначення роду й утворення множини (у німецькій мові, на відміну від англійської, іменник має три категорії: рід, число, відмінок – *home – das Haus, homes – die Häuser*).

Англіцизм відкрито безліч шляхів для інтеграції у сучасну німецьку мову. Розглянемо деякі з них детальніше:

1. *Фонологічна інтеграція*. Німецька мова має фіксований основний інвентар звуків, що складається з приголосних і голосних. Іноземні слова часто приносять із собою дивні звуки – звуки, яких немає в німецькій фонетичній інвентаризації. Процес інтеграції проходить тоді успішно, коли нова вимова стає загальною. Також можуть бути перехідні фази, якщо в слові, що містить кілька іноземних фонем, не всі ці фонемні інтегруються одночасно і відбувається часткова інтеграція.

Причини, чому звуки інтегруються замість того, щоб зберігати свою іноземну вимову, різноманітні та численні. Д. Нюблінг пояснює це тим, що „запозичені фонемні [...] не такі стабільні, як нативні фонемні, саме тому їх часто замінюють (підміняють)“ [14, с. 136].

2. *Морфологічна інтеграція*. Нюблінг розрізняє морфологію флексії та морфологію словотворення. Морфологія флексії означає приналежність словоформ до „парадигм флексії“ та деклінацію або сполучення слів за певними формальними критеріями, такими, як відмінок і число, тоді як морфологія словотворення стосується зв'язку лексеми з іншими лексемами або афіксами для утворення нових слів [6, с. 150–151]. Лексичні запозичення з інших мов повинні адаптуватися до їх морфології, перш ніж вживатися у німецьких реченнях. Для іменників це означає, що їм слід надати стать (чоловічий, жіночий чи жодний рід) та форму множини. Морфологічна інтеграція прикметників означає, що, як і німецькі прикметники, вони мають відповідні форми словосполучення за числом, родом і відмінками. Дієслова інтегровані, якщо їх можна сполучити як рідні, так і давно інтегровані дієслова.

У німецьку мову можуть бути інтегровані не лише окремі слова, а й елементи словотворення. Це відбувається, коли елементи прикметника (наприклад, префікси або суфікси, запозичені з інших мов) стають продуктивними в німецькій мові та слугують для утворення нових слів. Позивне словотворення означає поєднання запозичених елементів або з іншими запозиченими елементами, або з рідними елементами для утворення нових слів у німецькій мові.

3. *Графематична інтеграція.* Усі природні мови спочатку існують як розмовні, і лише пізніше приймають письмову форму. Мунске розрізняє два типи графематичної інтеграції, яку він називає „графічною“ та „графемічною“. У першому випадку іноземне слово залишається фонологічно незмінним при інтеграції до німецької мови, але адаптоване до правил написання німецької мови з використанням німецьких графем. У другому випадку графематична інтеграція є результатом одночасної фонологічної адаптації до правил вимови німецької мови [12, с. 583].

Отже, Айзенберг, як уже зазначалося, говорить про інтеграцію запозичень у мовну систему загалом, а Мунске розглядає питання запозичень з іншого погляду, тобто говорить про можливість різних підсистем у межах німецької мови. Згідно з цією теорією, англословні запозичення не засвоюються у цілісній мовній системі, а у чітко встановлених периферійних системах, спеціально розроблених для іноземних слів. Щоб це дослідити він задається питанням, як і в якій мірі запозичення, з фонологічної, графематичної або морфологічної точки зору, залишаються сторонніми предметами в межах німецької мови завдяки їхнім специфічним (для мови) властивостям і разом з іншими подібними запозиченнями утворюють окремі групи, відокремлені від спадкової лексики [13, с. 48]. Зважаючи на це, він також вважає, що периферійні елементи є структурними змінами в німецькій мові, тому було б обґрунтовано називати німецьку мову „змішаною мовою“. Він підкреслює, що термін „змішана мова“ є нейтральним і його не слід розглядати як „оцінку“, а скоріше „описом та характеристикою“ [13, с. 49].

Вплив англійської мови на синтаксис, порівняно з лексикою чи фонетикою, є менш помітним. Він стосується порядку слів у реченні (*Ich habe ein interessantes Buch heute gelesen*), примен-

ників (*in 2019*), ступенів порівняння (*Der Berg wurde höher und höher*), сталих зворотів (*im Eifer des Moments* замість *im Eifer des Geschehens*). Граматика є найбільш резистентною до іношомовних впливів, тому зміни в ній потребують великого проміжку часу.

Можна стверджувати, що процес інтеграції англословних запозичень здійснюється нерівномірно в різних сферах функціонування мови: в розмовній мові, діалектах, мові засобів масової комунікації і реклами [19, с. 145]. Особливо посилюється він ще з 50-х рр. минулого століття в американській молодіжній та музичній культурі й триває досі. Однак провідним шляхом інтеграції англіцизмів у німецьку мову залишаються засоби масової інформації. Порівняно з іншими мовами, частина англійських запозичень в німецькій мові набагато більша, і на сьогоднішній день кількість англіцизмів у сучасній німецькій становить від 3500 до 5000 слів [16, с. 98].

Висновки і пропозиції. Прискорений процес запозичень, швидка інтеграція англіцизмів сьогодні дуже часто призводить як до змін літературних норм, так і до порушень у писемному та публічному мовленні. Результатом таких процесів сучасних запозичень є те, що вони дуже легко інтегруються в сучасну німецьку мову і їх швидко можна помітити, позаяк англіцизми, на відміну від німецьких лексем, практично не змінюють своєї форми, з огляду на належність англійської мови до аналітичних. Тому швидко адаптовуються саме ті англіцизми, які мають подібні структури, а, отже, процес інтеграції англословних запозичень в сучасну німецьку мову відбувається майже автоматично.

Вплив англійської мови на сучасну німецьку є, без сумніву, у загальноновживаній лексиці найпомітніший. Різні частини мови розвиваються з різною швидкістю. Лексика (лексикон) розвивається найшвидше, тоді як такі сфери, як фонологія та морфологія, – набагато повільніше. Проте не всі запозичення з англійської мови змінюють німецьку лексику. Щоразу кількість лінгвістичних досліджень розглядає мову у відношенні до когнітивних, історико-культурних і соціальних факторів. Можна стверджувати, що в сучасному мовознавстві на першому плані стоять проблеми, пов'язані з живим функціонуванням мови, з її роллю в побудові картини світу.

Список літератури:

1. Дундій П. Англійські лексичні та термінологічні запозичення в німецькій мові *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2009. № 3. С. 82–90.
2. Котвицька В. Адаптація англіцизмів у сучасній німецькій мові. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2013. Вип. 1. С. 62–67.
3. Лопушанський В., Дашко Н. Англіцизми в сучасній німецькій мові : навчальний посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. Івана Франка, 2012. 120 с.
4. Altleitner M. Wellness-Effekt. Die Bedeutung von Anglizismen aus der Perspektive der kognitiven Linguistik. Frankfurt am Main : Peter Lang Verlag, 2007. 376 s.
5. Clyne G. Kommunikation und Kommunikationsbarrieren bei englischen Entlehnungen im heutigen Deutsch. *Zeitschrift für Germanistische Linguistik* 1. 1973. S. 163–177.
6. Eisenberg P. Die grammatische Integration von Fremdwörtern. Was fängt das Deutsche mit seinen Latinismen und Anglizismen an? In : Gerhard Stickel (Hg.) : *Neues und Fremdes im deutschen Wortschatz. Aktueller lexikalischer Wandel*. Berlin, 2001. S. 183–209.
7. Glahn R. Englisch im gesprochenen Deutsch – Einfluss und Bewertung. *Deutsch – Englisch – Europäisch : Impulse für eine neue Sprachpolitik*. Thema Deutsch. Bd. 3. Mannheim, 2002. S. 220–233.
8. Heller K. Das Fremdwort in der deutschen Sprache der Gegenwart. Leipzig, 1966. S. 40–43.
9. Humboldt W. Über den Einfluss des verschiedenen Charakters der Sprachen auf Literatur und Geistesbildung. 1982. S. 324–340.

10. Lehnert M. Der angloamerikanische Einfluss : Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften der DDR. *Gesellschaftswissenschaften*. Nr. 6/G. Berlin, 1986. S. 8–88.
11. Leisi E. Das heutige Englisch. Heidelberg. 1969. S. 49–50.
12. Munske H. Zur Fremdheit und Vertrautheit der „Fremdwörter“ im Deutschen. In : Germanistik in Erlangen. Hundert Jahre nach der Gründung des Deutschen Seminars. Erlangen. 1983. S. 559–583.
13. Munske H. Ist das Deutsche eine Mischsprache? Zur Stellung der Fremdwörter im deutschen Sprachsystem. In : Deutscher Wortschatz, Berlin ; New York, 1988. S. 46–74.
14. Nübling D. Historische Sprachwissenschaft des Deutschen : eine Einführung in die Prinzipien des Sprachwandels. [In Zusammenarbeit mit Antje Dammel, Janet Duke, Renata Szczepaniak]. Tübingen : Narr, 2006. S. 136.
15. Polenz P. Deutsche Sprachgeschichte vom Spätmittelalter bis zur Gegenwart. Bd. II : 17. und 18. Jahrhundert. Berlin / New York, 1994. S. 55.
16. Scherer K. Vom Fremdwort zum Lehnwort : Eine Untersuchung zur morphologischen Anpassung im Gegenwartsdeutschen. Mainz, Johannes-Gutenberg-Universität. 2000. 115 s.
17. Schiller F. Deutsche Grösse. Schillers Werke in fünf Bänden. Aufbau. Verlag, Berlin und Weimar, Erster Band, 1971. 449 s.
18. Schütte D. Das schöne Fremde. Anglo-amerikanische Einflüsse auf die Sprache der deutschen Zeitschriftenwerbung, Opladen. 1996. S. 28.
19. Wolff G. Deutsche Sprachgeschichte. 4. Auflage. Berlin, 2006. 320 s.

References:

1. Dundii, P. (2009). Anhliiski leksychni ta terminolohichni zapozychennia v nimetskii movi [English lexical and terminological borrowings in German]. *XXI Century Linguistics : New Research and Perspectives*. No. 3, pp. 82–90.
2. Kotvytska, V. (2013). Adaptatsiia anhliitsyzyv u suchasnyy nimetskii movi [Adaptation of Anglicisms in Modern German]. *The Odessa Linguistic Bulletin*. No. 1, pp. 62–67.
3. Lopushanskyi, V., & Dashko, N. (2012). Anhliitsyzyv v suchasnyy nimetskii movi [Anglicisms in modern German]: a textbook [for students. higher. teach. lock]. Drohobych: Editorial and Publishing Department of DSPU them. Ivan Franko, 120 p.
4. Altleitner, M. Wellness-Effekt. Die Bedeutung von Anglizismen aus der Perspektive der kognitiven Linguistik. Frankfurt am Main : Peter Lang Verlag, 2007. 376 s.
5. Clyne, G. Kommunikation und Kommunikationsbarrieren bei englischen Entlehnungen im heutigen Deutsch. *Zeitschrift für Germanistische Linguistik* 1. 1973. S. 163–177.
6. Eisenberg, P. Die grammatische Integration von Fremdwörtern. Was fängt das Deutsche mit seinen Latinismen und Anglizismen an? In : Gerhard Stickel (Hg.) : *Neues und Fremdes im deutschen Wortschatz. Aktueller lexikalischer Wandel*. Berlin, 2001. S. 183–209.
7. Glahn, R. Englisch im gesprochenen Deutsch – Einfluss und Bewertung. *Deutsch – Englisch – Europäisch : Impulse für eine neue Sprachpolitik*. Thema Deutsch. Bd. 3. Mannheim, 2002. S. 220–233.
8. Heller, K. Das Fremdwort in der deutschen Sprache der Gegenwart. Leipzig, 1966. S. 40–43.
9. Humboldt, W. Über den Einfluss des verschiedenen Charakters der Sprachen auf Literatur und Geistesbildung. 1982. S. 324–340.
10. Lehnert, M. Der angloamerikanische Einfluss : Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften der DDR. *Gesellschaftswissenschaften*. Nr. 6/G. Berlin, 1986. S. 8–88.
11. Leisi, E. Das heutige Englisch. Heidelberg, 1969. S. 49–50.
12. Munske, H. Zur Fremdheit und Vertrautheit der „Fremdwörter“ im Deutschen. In : Germanistik in Erlangen. Hundert Jahre nach der Gründung des Deutschen Seminars. Erlangen. 1983. S. 559–583.
13. Munske, H. Ist das Deutsche eine Mischsprache? Zur Stellung der Fremdwörter im deutschen Sprachsystem. In : Deutscher Wortschatz, Berlin ; New York, 1988. S. 46–74.
14. Nübling, D. Historische Sprachwissenschaft des Deutschen : eine Einführung in die Prinzipien des Sprachwandels. [In Zusammenarbeit mit Antje Dammel, Janet Duke, Renata Szczepaniak]. Tübingen : Narr, 2006. S. 136.
15. Polenz, P. Deutsche Sprachgeschichte vom Spätmittelalter bis zur Gegenwart. Bd. II : 17. und 18. Jahrhundert. Berlin / New York, 1994. S. 55.
16. Scherer, K. Vom Fremdwort zum Lehnwort : Eine Untersuchung zur morphologischen Anpassung im Gegenwartsdeutschen. Mainz, Johannes-Gutenberg-Universität. 2000. 115 s.
17. Schiller, F. Deutsche Grösse. Schillers Werke in fünf Bänden. Aufbau. Verlag, Berlin und Weimar, Erster Band, 1971. 449 s.
18. Schütte, D. Das schöne Fremde. Anglo-amerikanische Einflüsse auf die Sprache der deutschen Zeitschriftenwerbung, Opladen. 1996. S. 28.
19. Wolff G. Deutsche Sprachgeschichte. 4. Auflage. Berlin, 2006. 320 s.